

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3168/2023. (IV. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Tatabányai Törvényszék 1.Pf.20.216/2021/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Havas-Sághy és Társai Ügyvédi Iroda) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Tatabányai Törvényszék 1.Pf.20.216/2021/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Esztergomi Járásbíróság 6.P.20.334/2020/69. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvita lényege az alábbiak szerint foglalható össze. Az indítványozó (az alapügy alperese) és volt felesége házasságából egy gyermek született 2012-ben. Életközösségük 2017-ben megszűnt, az indítványozó volt felesége (a továbbiakban: felperes) 2017-ben kérte az Esztergomi Járásbíróságot a házasság felbontására, valamint a gyermeket érintő járulékos kérdések rendezésére. A bíróság a felek házasságát 2019. november 4. napján meghozott 6.P.21.188/2017/68. számú ítéletével felbontotta, és a gyermek feletti szülői felügyeleti jogok gyakorlására a felperest jogosította fel a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések kivételével, a bíróság kötelezte továbbá az indítványozót tartásdíj megfizetésére. Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő fellebbezést. A másodfokon eljáró Tatabányai Törvényszék a fellebbezést megalapozottnak találta, és 2020. február 3. napján kelt 1.Pf.20.217/2019/8. számú végzésével az elsőfokú döntés megfellebbezett rendelkezéseit hatályon kívül helyezte és e körben az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem folytatta le a megalapozott döntés meghozatalához szükséges bizonyítást, a tényállást nem tárta fel teljes körben, valamint nem tett eleget indokolási kötelezettségének sem.
- [3] Az új eljárás lefolytatása során az Esztergomi Járásbíróság 2021. november 25. napján meghozott 6.P.20.334/2020/69. számú ítéletével a gyermek feletti szülői felügyeleti jogok gyakorlására a felperest jogosította fel a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések kivételével. A bíróság kötelezte az indítványozót gyermek-tartásdíj megfizetésére, valamint rendezte a gyermek és az indítványozó közötti kapcsolattartás, valamint az elmaradt kapcsolattartás pótlásának szabályait. A bíróság a fenti döntését a pszichológus és a pszichiáter szakértő alap- és kiegészítő szakvéleményeinek tartalma, a per egyéb adatai, a tanúvallomások és a felek személyes előadásai alapján hozta meg. Indokolása szerint a felperes a személyiségjegyei alapján alkalmasabbnak bizonyult a gyermeknevelésre, továbbá a gyermek erősebb anyai kötődését erősítették meg a vizsgálati eredmények. A bíróság a kapcsolattartással összefüggésben arra a megállapításra jutott, hogy a gyermek egészséges fejlődése a heti váltásos elhelyezésben nem biztosított megfelelően. Az esetleges apai elhelyezés nem szolgálná a gyermek érdekét, az indítványozóval való kapcsolata ugyanis ambivalens, a gyermekben sok az elutasítás, frusztráció, feszültség az irányába (Esztergomi Járásbíróság ítélete, Indokolás [118], [120]).
- [4] Az indítványozó az ítélettel szemben fellebbezést terjesztett elő. A másodfokon eljáró Tatabányai Törvényszék 2022. április 27. napján meghozott 1.Pf.20.216/2021/15. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A bíróság a kiegészített bizonyítási eljárás adatai mellett is arra a megállapításra jutott, hogy az elsőfokú bíróság az irányadó tényállást helyesen állapította meg, és a szülői felügyelet rendezése körében releváns körülményeket helyesen értékelve jutott arra a következtetésre, hogy a gyermek testi, érzelmi, szellemi fejlődése legkedvezőbbben azzal biztosítható, ha a jövőben a szülői felügyeletet kizárólag a felperes gyakorolja. Rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen mérlegelte a tényállás megállapítása

során (Tatabányai Törvényszék ítélete, Indokolás [64]–[65]). A pszichológus szakértői véleménnyel összefüggésben a törvényszék megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a hatályon kívül helyező végzésben előírtaknak megfelelően kiküszöbölte a szakértői vélemények hiányosságait, aggályosságait a kiegészítő vélemény beszerzésével, illetve a szakértő meghallgatásával. Feltárára került a szülő-gyermek kapcsolat háttere, és az, hogy a gyermeknek az anyához való ószinte, szeretetteli alapokon nyugvó kötődését a szakértő által elvégzett tesztek megerősítették. Értékelése került az anyai befolyás kérdése is, amelyet a szakértő a rendelkezésre álló adatok alapján nem tartott megállapíthatónak (Tatabányai Törvényszék ítélete, Indokolás [75]). Összességében a bíróság szerint az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg azt, hogy a felperesi édesanya a gyermek nevelésére alkalmasabb, nála jobban biztosítható a gyermek testi, értelmi és érzelmi fejlődése, így megalapozottan döntött a szülői felügyeleti jog rendezéséről (Tatabányai Törvényszék ítélete, Indokolás [80]).

- [5] 1.2. Ezt követően nyújtotta be az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszát az indítványozó, amelyben a Tatabányai Törvényszék 1.Pf.20.216/2021/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Esztergomi Járásbíróság 6.P.20.334/2020/69. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Beadványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, VI. cikk (1) bekezdése, valamint XVI. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmére hivatkozott az alábbiak szerint.
- [6] A XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét azért állította, mert meglátása szerint eszköztelenné vált a bizonyítás során, az elsőfokú, valamint a másodfokú bíróság ugyanis releváns tényezőket hagyott figyelmen kívül. A felperesnek biztosítható képest sokkal kisebb mértékben adtak helyt az indítványozó bizonyítási indítványainak, továbbá kisebb jelentőséget tulajdonítottak az észrevételeinek, álláspontjának, ami így az indítványozó pervesztességéhez vezetett. Az indítványozó gyermekével való kapcsolattartása jelentős mértékben korlátozásra került, ami a gyermek egészséges fejlődését súlyosan veszélyezteti, hatása a gyermek viselkedésében már most is tapasztalható, hosszútávon pedig további, jelentős kockázatokat rejt magában. Előadta, hogy az ítélet meghozatalát megelőzően heti váltásban tarották a kapcsolatot a gyermekkel, aki így mindkét szülővel azonos mértékben töltött időt. Ezt a több mint négyéves, felek között bevált gyakorlatot a bíróságok figyelmen kívül hagyták és radikálisan megváltoztatták, az indítványozó és a gyermek jogait jelentősen csorbítva azáltal, hogy 2022. szeptember hónapjától az indítványozó mindössze kéthetente hétvégén jogosult folyamatos kapcsolattartásra a gyermekkel. Mindez az indítvány szerint az általános bírósági gyakorlatnak sem felel meg, hiszen azokon a heteken, amikor hétfői kapcsolattartásra nem jogosult, az indítványozó számára egyáltalán nem biztosított a gyermekkel való hétközi kapcsolattartás. Ezt a radikális változtatást az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok ítéletükben meg sem indokolták.
- [7] Az indítványozó meggyőződése, hogy nem merült fel olyan körülmény, mely a kapcsolattartási jogának korlátozását indokolná, a meghozott bírósági döntések indokolatlanul és megalapozatlanul kiszakítják a gyermeket a megszokott környezetéből, és elzárják attól, hogy az indítványozó apa is kivegye a részét a gyermek mindennapjaiból, életének meghatározó részét képezze. Az indítványozó szerint mindez a gyermek XVI. cikkben foglalt egészséges fejlődéshez való jogát is sérti. Nem valósult meg továbbá a „fegyveregyenlőség” követelménye sem – szól az indítvány, a döntés és a mérlegelési körben figyelembe vett tények, körülmények hangsúlyozása ugyanis egyoldalú, kiegyensúlyozatlan, a felperes számára kedvező, míg az indítványozóra nézve kedvezőtlen, a valóságnak nem megfelelő és így a megállapított bírósági tényállás, valamint az abból levezett következtetések is megalapozatlanok és iratellenesek. Az indítványozó a fentiek alátámasztására rögzíti, hogy hiába hivatkozott az ügyben keletkezett igazságügyi pszichológus szakértői vélemény aggályos, egyoldalú és homályos voltára, a bíróság azt nem vette figyelembe. Hiába jelezte azt is, hogy ellentmondásokat tartalmaztak a pedagógiai vélemények is. A bíróság figyelmen kívül hagyott több tanúvallomást, az indítványozó új szakértői kirendelésére vonatkozó indítványát, valamint a felperes ellennevelő, veszélyeztető magatartását is.
- [8] Az indítványozó végül kérte az Alkotmánybíróságtól a jogerős ítélet végrehajtásának felfüggesztését is.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy

a jogi képviselő a Tatabányai Törvényszék ítéletét 2022. június 8. napján vette át, a beadványt pedig 2022. augusztus 8. napján, határidőben nyújtotta be elektronikus úton.

- [11] 2.2. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó, mint az alkotmányjogi panaszra okot adó per alperese, jogosultnak és érintettnek is tekinthető. A jogi képviselővel eljáró indítványozó a meghatalmazását csatolta.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, VI. cikk (1) bekezdése, valamint XVI. cikk (1) és (2) bekezdése az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jogoknak tekinthetőek, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [13] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részben arra hivatkozott, hogy a támadott bírói döntések a gyermek jogait [így különösen a gyermek kapcsolattartáshoz való jogát és egészséges fejlődéshez való jogát, az indítvány szerint az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének megfelelően] is sértik. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát kizárólag a saját nevében terjesztette elő, továbbá figyelemmel arra, hogy (a Tatabányai Törvényszék jogerős ítéletéből következő módon) nem az indítványozó gyakorolja a gyermekkel kapcsolatos szülői felügyeleti jogot, ezért az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt feltételnek, így az érdemben nem bírálható el [lásd például: 3064/2023. (II. 16.) AB határozat, Indokolás [16]].
- [14] 2.4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [15] Az indítvány Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (2) bekezdése, valamint VI. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjogok vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezések sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet.
- [16] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjogok tekintetében az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd például: 3022/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [20]].
- [17] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének ugyanakkor a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz.
- [18] 2.5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételege, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [19] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét amiatt látta megvalósulni, hogy véleménye szerint a felperesnek biztosítotthoz képest sokkal kisebb mértékben adtak helyt a bizonyítási indítványainak, egyes bizonyítási indítványait figyelmen kívül hagyták, továbbá kisebb jelentőséget tulajdonítottak az észrevételeiknek, álláspontjának, ami így az indítványozó pervesztességéhez vezetett. Az indítvány szerint nem valósult meg a „fegyveregyenlőség” követelménye sem, a döntés és a mérlegelési körben figyelembe vett tények, körülmények hangsúlyozása ugyanis egyoldalú, kiegyensúlyozatlan volt, a felperes számára kedvezett. A bírósági döntések az indítvány szerint az általános bírósági gyakorlatnak sem felelnek meg.
- [20] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, tekintettel az Alkotmánybíróság tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos, kimunkált gyakorlatára.

- [21] Az indítványban szereplő sérelmekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványozó olyan törvényességi, illetve bizonyíték-értékelési kérdéseket kifogásol, amelynek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis a tényállás megállapítása, illetve a bizonyítékok értékelése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el (ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]). Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetve jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.
- [22] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jog-sérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben nem osztja az ügyben eljáró bíróság jogi álláspontját, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől.
- [23] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a Törvényszék a támadott ítéletben részletes indokolás mellett rögzítette, hogy a megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság az irányadó tényállást helyesen állapította meg, és a szülői felügyelet rendezése körében releváns körülményeket helyesen értékelve jutott arra a következtetésre, hogy a gyermek testi, érzelmi, szellemi fejlődése legkedvezőbben azzal biztosítható, ha a jövőben a szülői felügyeletet kizárólag a felperes gyakorolja. Vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen mérlegelte a tényállás megállapítása során (Tatabányai Törvényszék ítélete, Indokolás [64]–[65]). Összességében a bíróság szerint az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg azt, hogy a felperesi édesanya a gyermek nevelésére alkalmasabb, nála jobban biztosítható a gyermek testi, értelmi és érzelmi fejlődése, így megalapozottan döntött a szülői felügyeleti jog rendezéséről (Tatabányai Törvényszék ítélete, Indokolás [80]). Az Alkotmánybíróság ezen ítéleti megállapításokat nem mérlegelheti felül, azok ugyanis nem alkotmányjogi, hanem olyan tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési kérdések, melyek az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esnek.
- [24] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.
- [25] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.
- [26] Az indítványozó alkotmányjogi panasz beadványában kérte a sérelmezett bírósági végzés végrehajtásának felfüggesztését is. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasításáról döntött, az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti, végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről nem kellett határoznia.

Budapest, 2023. március 21.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1885/2022.

